

Myndigheten för press radio och tv:s föreskrifter (MPRTFS 2019:X) m m

TU – Medier i Sverige (TU) har getts tillfälle att yttra sig över rubricerat förslag till föreskrifter och har följande synpunkter.

Övergripande synpunkter

TU konstaterar inledningsvis att ramarna för ett kommande mediestöd redan är beslutade genom den av regeringen utfärdade mediestödsförordningen (2018:2053), vilken i sin tur har sin förankring i den av riksdagen antagna propositionen (2017/18:154) *Journalistik i hela landet*.

TU konstaterar vidare att de nu föreslagna föreskrifterna om mediestöd endast avser de ”nya” mediestöden, d v s ett stöd för lokal journalistik i områden som är svagt bevakade och det s k innovations- och utvecklingsstödet medan det hittillsvarande presstödet, d v s drifts- och distributionsstödet, består och regleras som tidigare i presstödsförordningen (1990:524).

TU ställer sig positivt till de nya stödformerna. TU noterar dock att det i den ovan nämnda propositionen uttalas (s 14 och s 31) att de nya stödformerna ”är en utveckling mot ett mer teknikneutralt stödsystem som på sikt bör omfatta även ett mer hållbart produktions- eller driftsstöd”. Mot den bakgrunden kan de nu föreslagna föreskrifterna, indirekt, i en framtid komma att påverka också driftsstödet. Enligt TU:s mening är det därför viktigt att beakta även detta vid utformningen av de krav och villkor som ställs upp i föreskrifterna.

Till remissen har, utöver förslaget till föreskrifter, också bifogats en konsekvensanalys. TU:s yttrande avser dock i allt väsentligt föreskrifterna.

Vad gäller konsekvensanalysen delar TU bedömningen att det är nödvändigt att styra med avgränsningar i form av föreskrifter. Det ökar förutsägbarheten och rättssäkerheten för den sökande. Styrkan i det nuvarande driftsstödet är just förutsägbarheten, d v s att det ställer upp vissa objektiva mätbara kriterier och att utrymmet för subjektiva bedömningar (jfr dock t ex 1 kap 7 §) är mycket begränsat.

De föreslagna nya mediestöden, särskilt stödet för lokal journalistik, är emellertid till sin natur sådana att utrymmet för bedömningar hos den nya Mediestödsnämnden i de enskilda fallen kommer att bli större. Mot den bakgrunden anser TU att behovet av klarhet och tydlighet i föreskrifterna är desto viktigare. Det är samtidigt viktigt, för att undvika den administrativa belastningen för de sökande, att begränsa omfattningen av föreskrifterna. Med ett alltför krångligt och administrativt krävande system, med alltför många otydliga mål att uppfylla, finns risk att det är oklart om det är värt att ansöka om pengarna.

Föreskrifterna om mediestöd (§§ 2-37)

TU har här följande synpunkter (där inget anges har TU inget att erinra):

Allmänt nyhetsmedium (2 §)

En första förutsättning för att alls kvalificera för det nya mediestödet är att uppfylla definitionen av ”allmänt nyhetsmedium”. Denna anges redan i 3 § mediestödsförordningen som ”ett medium som har till sin primära uppgift att bedriva nyhetsbevakning och som också har ett redaktionellt innehåll bestående av regelbunden och allsidig nyhetsförmedling som ger uttryck för ett brett utbud av ämnen och perspektiv samt granskning av för demokratin grundläggande skeenden”.

TU tillstyrker – med ett viktigt tillägg – förslaget till föreskrifter om ”allmänt nyhetsmedium”. Begreppet har sin motsvarighet i presstödsförordningens definition av ”dagstidning”, fast här i en teknikneutral form. Det som saknas är emellertid väsentligt, nämligen kravet på opinionsbildning.

Mediernas uppgift i samhället handlar inte bara om att förmedla nyheter utan också om att bidra med debatt och opinionsbildning, egen och andras.

I föreskrifterna anges dock detta endast som att det inte är ett hinder att ett nyhetsmedium innehåller opinionsmaterial. TU vill se det omvända synsättet. Opinionsmaterial i vid mening bör ingå som ett krav i föreskrifterna. Det är viktigt med medier som tycker!

Förutsättningar för mediestöd (3-18 §§)

- a) TU noterar att när det gäller kraven på andelen *egenproducerat och exklusivt material* och (§ 4) skiljer sig det nya mediestödet från presstödet, såväl procentuellt som definitionsmässigt. Detta följer redan av mediestödsförordningen och är möjligen en nödvändighet, men kan också föranleda en del missförstånd.

I föreskrifterna anges vidare att ”Endast sådant innehåll som kan hänföras till nyhetsbevakning och granskning får räknas med”. Även här förutsätter dock TU att opinionsdrivande material, debattinlägg och läsardrivet material ska inkluderas. Detta bör tydligas i föreskrifterna. Samspelet mellan redaktion och läsare, dvs en nyhetsbevakning som leder till en lokal debatt med engagerade medborgare, är av central betydelse för syftet med mediestödet.

- b) TU tillstyrker i och för sig föreskrifterna i fråga om kravet på *allmän tillgänglighet* (§ 5), men ifrågasätter den sista meningen som anger att krav på betalning eller registrering ”får” uppställas. Även här vill TU se det omvända synsättet. Självfallet ska krav på betalning eller registrering inte vara ett hinder för mediestöd – tvärtom bör det ses som ett tydligt uttryck för en god användarförankring.
- c) TU delar självfallet kravet i föreskrifterna om att en förutsättning för mediestöd ska vara att det finns en enligt mediegrundlagarna utsedd *ansvarig utgivare* (§ 7). Det finns all anledning att framhålla skillnaden mellan ansvariga och oansvariga utgivare. TU vill dock understryka att vad som anges i föreskrifterna om eget handlingsutrymme och ansvar för utgivaren inte innebär någon avvikelser från vad som anges om utgivares befogenhet i mediegrundlagarna (jfr TF 5 kap 3 § 2 st och YGL 4 kap 3 §).
- d) TU anser, nu som tidigare, att det är problematiskt att ett krav för mediestöd är att mediet ska följa *god medieetisk sed* (§ 8). Problematiken illustreras av att föreskrifterna anger att medier som är anslutna till det pressetiska systemet ”presumeras” uppfylla kravet, men att denna presumtion ska kunna brytas ”om det framkommer tydliga indikationer” på att kravet inte är uppfyllt. Vad detta innebär framgår inte. Även om det sällan torde aktualiseras skulle det dock t ex kunna antas vara att ett nyhetsmedium upprepade gånger under kort tid fällts i Pressens opinionsnämnd. Det

skulle också – i en extrem men inte helt otänkbar förlängning - kunna innebära ett ifrågasättande av besluten i Pressens opinionsnämnd. Ytterst blir detta då en fråga för den statliga Mediestödsnämnden att bedöma, vilket är en olycklig sammanflätning av regelverken.

- e) TU delar givetvis uppfattningen att det är angeläget att redaktionellt innehåll i allmänna nyhetsmedier kan tillgängliggöras till personer med funktionsnedsättning.

Staten har dock här ett särskilt ansvar och systemet med taltidningar är ett tydligt uttryck för detta. Att *främja tillgängliggörande av redaktionellt innehåll till personer med funktionsnedsättning* (§ 9) kräver inte sällan betydande tekniska och ekonomiska insatser som många av de som kan antas ansöka om mediestöd tyvärr saknar. Som villkor för mediestöd måste därför detta krav utformas - och i den praktiska tillämpningen tolkas - med stor varsamhet, så att det för den enskilda sökande inte blir ett hinder som därmed omöjliggör det övergripande syftet med mediestödet.

Myndigheten för press, radio och tv bör här åta sig en särskild uppgift att i samråd med – inte med förelägganden och hot om viten mot – berörda företag (och branscher) gemensamt undersöka vilka möjligheter som står till buds för att med realistiska mått främja ett tillgängliggörande.

- f) I § 12 i föreskrifterna preciseras innebörden av begreppen ”regelbundna användare” och ”god användarförankring”. TU vill även här betona vad som under b) ovan anförts om betalning och registrering som uttryck för en god användarförankring.
- g) I § 17 i föreskrifterna anges att *mätmetoder* för hög regelbundenhet, redaktionellt innehåll m m ska ske ”i enlighet med de anvisningar som Myndigheten för press, radio och tv beslutar”. TU vill här understryka betydelsen av att de krav på mätverktyg och mätmetoder som ställs är så generella och för de sökande enkelt utformade som möjligt.

Särskilda förutsättningar för stöd för lokal journalistik (§§ 19-22)

I föreskrifternas § 19 (och med sin grund i § 10 i mediestödsförordningen) anges de krav som ställs för att en sökande vid en samlad bedömning ska kunna beviljas stöd för lokal journalistik. Enligt TU:s mening bör föreskriften förtydligas med att särskild vikt ska fästas vid en stadigvarande *lokal närvaro*. TU anser vidare att bedömningen inte bara ska göras utifrån om ett område ”har” svag journalistisk bevakning utan också om ett område ”riskerar att få” en sådan bevakning.

I § 20 i föreskrifterna anges att den som startar, utökar eller upprätthåller en ”viss” *journalistisk bevakning* kan ansöka om stöd. TU anser att ordet ”viss” är att sätta ribban lågt – åtar man sig att utföra en journalistisk bevakning så gör man det – och förordar därför att ordet ”viss” utgår.

§§ 21-22 i föreskrifterna anger hur storleken till stödet för lokal journalistik ska *beräknas och fördelas*. Med tanke på att stödet dels kan fördelas till tre aktörer inom samma område, dels som mest kan uppgå till en miljon kronor per område, vill TU betona att det vid bedömningen i det enskilda fallet fokuseras på den redaktionella tjänstens innehåll (jfr § 21) för att stödet ska bli verksamt och meningsfullt.

I § 22, p. 2, anges vidare att fördelningen ska göras utifrån en bedömning av insatsens bidrag till en mångfald av allsidig nyhetsförmedling av hög kvalitet i ”hela landet”. TU ställer sig här ifrågasättande. Syftet med ett stöd till lokal journalistik måste vara att insatsen är just lokal. Även om tanken med uttrycket ”hela landet” torde vara att minska antalet ”vita fläckar” måste det i första hand vara den kvalitativa lokala satsningen som ska bedömas. TU förordar därför att uttrycket utgår.

Ärendenas handläggning (§§ 24-31)

I § 26 i föreskrifterna anges en omfattande uppräkningslista i hela 19 punkter om vad en *ansökan* om nytt mediestöd ska innehålla. Till detta kommer i § 27 ytterligare nio punkter vad gäller en ansökan om stöd för lokal journalistik. Totalt 28 punkter.

Även om åtminstone en del av punkterna är av mindre karaktär (bifoga en handling/lämna en försäkran), så innebär de sammantaget en omfattande administrativ belastning för en sökande.

Enligt TU:s mening bör därför övervägas om det – i den utsträckning det finns en motsvarighet i kraven för en ansökan om driftsstöd – samma underlag kan användas. Det kan också övervägas om inte Myndigheten för press, radio och tv kan upprätta en portal som underlättar för en sökande att inhämta vissa av uppgifterna, t ex olika myndighetsintyg. På samma sätt skulle, vad gäller de försäkringar som ska lämnas enligt punkterna 10-13, via en portal kunna lämnas modeller på handlingar för att öka användarvänlighet och förenkling. Detta torde vara av särskild betydelse för mindre företag.

I punkt 18 i § 26 anges att *en plan ska upprättas* för hur nyhetsmediet arbetar för och understödjer att tillgängligheten för funktionsnedsättning förbättras. TU vill här erinra om vad som ovan anförts om de begränsade möjligheter som många sökanden kan antas ha, att det inte får bli ett hinder för att erhålla mediestöd och att Myndigheten för press, radio och tv här har en mycket viktig samråds- och informationsuppgift.

I § 27 beskrivs de *särskilda uppgifter* som ska anges i en ansökan om *stöd för lokal journalistik*. TU vill här understryka betydelsen av uppgifter om en lokal närvaro.

I punkt 4 i § 27 anges att en tidpunkt för när en insats inletts eller ska inledas ska anges, liksom om det innebär en nyetablering eller en utökning. TU anser att det här också bör anges om det handlar om att upprätthålla en *befintlig verksamhet*.

TU är även något frågande till utformningen av punkterna 5 och 6 i § 27, där ”insatsens” syfte, bakgrund, omfattning, tidplan, åtaganden m m ska beskrivas. Karaktären på de efterfrågade uppgifterna har en mera projektliknande karaktär, vilket knappast kan vara syftet. TU förordar därför en utformning som efterfrågar mera långsiktiga satsningar och åtaganden.

Redovisning (§§ 32-36)

När det slutligen gäller kraven på redovisning hänvisar föreskrifterna huvudsakligen till de anvisningar som kommer att lämnas från Myndigheten för press, radio och tv. TU vill även här understryka behovet av enkelhet och att administrativa belastningar undviks.

Enligt TU:s mening bör Myndigheten för press, radio och tv – i samråd med berörda företag och branscher – efter ett års tillämpning göra en gemensam uppföljning av de erfarenheter som då finns och hur redovisningsförfarandet bäst och enklast kan göras.

Jeanette Gustafsdotter
VD, TU – Medier i Sverige

Per Hultengård
Jurist, TU Medier i Sverige